

Istovjetan je primjer sječe vola na Korčuli u *kumpaniji*, opisanoj u članku "Za ubit vola", gdje je obnova običaja odmak od svakodnevice za koju su krivi oni, kako kaže autorica, zavedeni egzotikom i aktualnom konjunkturou povijesnih tradicija.

Ova je knjiga zbirka znanstveno-esejističkih članaka u kojima Dunja Rihtman-Auguštin zasijeca u tkivo suvremene hrvatske povijesti, dodirujući gotovo sve aktualne teme posljednjega desetljeća. Knjiga se odlikuje sjajnom detekcijom političkih rituala i zbrajanjem mijena određene pojave u povijesti, no čini se da se iscrpljuje u deskripciji dok interpretacije nedostaje, što upućuje na pitanje: koji metodološki okvir, posebice unutar političke antropologije, rabiti za analizu hrvatskih kulturnih i političkih običaja. U kontekstu je to i pitanje do koje granice možemo naknadno intervenirati u vlastite tekstove, tj. može li redakcija nekoliko godina nakon prve verzije teksta osuvremeniti tekst ili razbija njegovu koherenciju. Ovdje je moguće pridružiti i primjedbenu tehničku naravi: navedeni izvori prvotnog objavljivanja nisu uvijek točni kao i naslovi originala i ovdje objavljenog članka, što može dovesti do nedoumice o kojemu se tekstu zapravo radi.

Autoričinu kritiku hrvatskoj etnologiji da se nije bavila određenim fenomenima mogli bi prihvatiti tek nakon povijesne analize teorija, škola i pravaca domaće etnološke znanosti, koja bi možda ponudila odgovore zašto se pojedini fenomeni nisu istraživali i što je bilo u fokusu znanstvenog interesa. Naime, upravo je autoričin zadatak onda napokon rasvijetliti i objasniti etnološke pojave, no čini nam se da je za to katkad ipak potrebno izaći na teren. Provjeravanje i skupljanje suvremenih kazivanja čini nam se neophodnim za usporedbu svakodnevice nekad i danas.

Ipak, opći dojam koji ostavlja ova knjiga jest politički angažirana literatura u kojoj se autorica ne ustručava napisati svoja politička stajališta. Esejističkom se obradom tema otvara prostor za dijalog i polemiku o političkoj svakodnevici, koji nedostaju u etnološkoj znanstvenoj disciplini koja često bježi u sigurna mjesta prošlosti.

Tea ŠKOKIĆ

Nastojeći u domaćoj sredini potaknuti povijesno-antropološka istraživanja djetinjstva — kakva su, primjerice, i ona povjesničarke Suzane Leček — znanstvenica na odsjeku za pedagogiju Filozofskoga fakulteta u Rijeci, Jasminka Ledić, iz privatne je sfere *izvukla* jednu *bilježnicu na crte* sa šezdeset i četiri crnom tintom ispisane stranice. Pokušala je dnevniku pisanom tridesetih godina u Zagrebu i Praputnjaku pribaviti kontekst koji bi ga učinio zanimljivim ili relevantnim i čitateljima koji emocionalno nisu vezani za dnevničara i njegov tekst. Riječ je o bilježnici — u knjizi Jasminke Ledić nazvanoj *Dnevnik Mladena Lokara* — koja se poput brojnih drugih godinama čuva u kutiji i ima ponajprije vrijednost obiteljskoga spomenara, ali se, u nas na žalost najčešće samo slučajem, može prometnuti u *javni* tekst i tekst proučavanja.

Jasminka Ledić, Dnevnik Mladena Lokara, Uvod u povijest djetinjstva i mladosti, Filozofski fakultet u Rijeci, Rijeka 2000., 92 str.

Mladen Lokar je u doba kad piše dnevnik četrnaestogodišnji dječak, učenik II. klasične gimnazije i privremeni stanovnik Istarskog internata u Zagrebu. Rođen je u Praputnjaku, primorskome mjestu iznad Bakra, kamo odlazi za školskih praznika. Ni po čemu osobit dječak. Sudeći po rečenicama koje ispisuje šifriranim pismom ("svojom abecedom"), a zatim prepisuje u novu bilježnicu kako bi je dao "čitati roditeljima", čak prilično nezanimljiv, ne baš maštovit, niti dobar pripovjedač. Iako bi za našu sliku o Mladenu bilo bolje da dječak "uljepšava stvarnost" pa da ga zamislimo s maštom i tajnama, prepisivanje ili pisanje nanovo važnije je kao element u nekoj mogućoj analizi autobiografskoga

diskursa negoli kao slamka za koju se čitatelj hvata ne bi li Mladena učinio zanimljivijim. *Dnevnik*, uostalom, i nije objavljen da bi čitatelj uživao u ljepoti teksta ili pak zato da bi saznao nešto više o anonimnom razdoblju poznate osobe. Mladen je u knjizi Jasminke Ledić "tek" dječak na temelju čijeg pisanja i podataka "izvan teksta" pokušava "otkriti" njegovo djetinjstvo, razaznati odnose s roditeljima, rođacima, učiteljima, prijateljima i djevojkama, vidjeti čime se bavio i o čemu je razmišljao, a sve, kako se čini, u cilju nekoga budućeg šireg istraživanja djetinjstva i mladosti u prošlosti.

Zato *Dnevnik* i ima okvir koji nosi naslov *Uvod u povijest djetinjstva i mladosti*, koji donosi pregled nekih svjetskih istraživanja na tu temu, istina odveć kratak da bi ponudio kritički osvrt, ali opet dovoljan da na jeziku koji uz nekoliko iznimaka ne poznaje temu *povijesti djetinjstva i mladosti* funkcionira kao početna informacija. U zaključnome dijelu knjige, nakon Lokarova teksta, koji nosi naslov "K interpretaciji dnevnika Mladena Lokara", autorica se služi dnevničkim i izvandnevničkim podacima da bi Lokarovo djetinjstvo opisala i smjestila u određeni vremenski i kulturni kontekst. Raspravlja o Mladenovu ritmu zapisivanja, o mogućim razlozima vođenja dnevnika, o temama koje ga zaokupljaju. Zasebna poglavlja dobivaju tako i Mladenova obitelj, internat i škola te Nevenka — svojevrsne ključne riječi Mladenova života u dnevniku. Ovaj dio knjige ipak nudi više citiranja dnevnika, a manje interpretacije i širenja konteksta. Primjerice, uz dnevnički citat (od četvrtoga veljače 1934.) autorica nudi ovakvo tumačenje: "Razgovora o vjeri i politici među četrnaestogodišnjacima ima više, a Mladen ovdje jasno iskazuje i svoje nacionalno opredjeljenje". Čini se premalo da bi se moglo govoriti o interpretaciji, osobito stoga što bi u kombinaciji s drugim vrstama podataka — novinskim i književnim tekstovima toga doba, školskim programima ili usmenim ispovijedima kazivača — moglo ponuditi, kao i štošta drugo u Lokarovu dnevniku, mogućnost šire rekonstrukcije ili pak konstrukcije dječastva u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća. Zato mislim da knjigu ponajprije valja shvatiti — a tako je, čini se, shvaća i sama autorica — kao početnicu istraživanja djetinjstva u Hrvatskoj.

Dnevnik Mladena Lokara, knjiga od devedesetak stranica u mekome uvezu, zanimljiva je, dakle, kao dosad ne baš mnogo rabljen način istraživanja, a važnim se čini — iako bi tako nešto trebalo biti pravilo a ne iznimka — što je u njoj objavljen cjeloviti tekst o kojemu i na temelju kojega se piše. U nas se rijetko objavljuju slični dokumenti (prepiske, spomenari ili izvaci iz gradskih knjiga, matičnih ureda itd.) pa i kada je riječ o osobama čija se djela i životi navelike istražuju, a kamoli kad je riječ o *običnim, malim ljudima*. Svaki objavljeni dnevnik, pa tako i dnevnik Mladena Lokara, makar i bez znanstvenoga ili esejističkog okvira, može predstavljati važan "dokument" za takozvanu malu povijest ili za buduće "priče" o nama samima.

Iva PLEŠE

Borut Brumen, Sv. Peter in njegovi časi, Socialni spomini, časi in identitete v istrski vasi Sv. Peter, Založba /*cf, Ljubljana 2000., 437 str.

Ova etnografska monografija slovenskoga istarskoga sela u graničnom području Slovenije, Italije i Hrvatske vrlo uvjerljivo pokazuje što historijska perspektiva u etnologiji/kulturnoj antropologiji može danas ponuditi našoj spoznaji onih "drugih", koji smo možda i mi sami. Naravno, nije to povijest jedne regije, to jest ona povijest koju prikazuju povijesne i starije etnografske monografije ili pak

udžbenici. Riječ je o istraživanju života lokalne zajednice u dinamici socijalnoga vremena. Riječ je, dakle, o vremenu naslućenom prema osobnim uspomenu stanovnika toga mjesta. Ali etno/antropologu pojedinačna sjećanja ne služe samo kao sirovina za